

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrtnoletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 15.

V Ljubljani, dne 10. marca 1911.

Leto VI.

Delavsko vseučilišče.

Za slovensko krščansko socialno delavsko organizacijo je zdaj najvažnejši dogodek I. delavski tečaj. Udeležili so se ga udeleženci delavci in delavke iz vseh slovenskih pokrajin. Prihodnji teden podamo pregledno poročilo o celem tečaju. Danes pa že pričenjamo objavljati izvleček predavanj. Zelo obžalujemo, ker ne moremo podati vseh predavanj, dasi bi jih radi, ker naš urednik ni mogel vsled drugih dolžnosti slediti vsem predavanjem.

Socialna higijena.

(Predaval primarij dr. Fr. Derganc.)

Socialna higijena je tista veda, ki nas uči, kako duševno in telesno zdravje ljudstva ohranimo in pomnožimo. Na ta način omejimo veliko število nepotrebnih bolezni, kar:

1. poviša srečo in zadovoljnost posameznika;

2. ter prepreči nepotrebne stroške, izgube delavca in delodajalca, torej pomnoži ljudsko bogastvo in blagostanje.

Na naše duševno in telesno zdravje vpliva vse, kar pride z nami v dotiko, vsa naša vidna in nevidna okolica.

Glavni vpliv prihaja od naših roditeljev; razvoj našega življenja je najbolj odvisen od zdravja naših staršev.

Na naše zdravje vpliva zrak, sonce, svetloba, spremembe v vsemirju (kozmični vplivi), vreme in podnebje; dalje učinkuje zemlja, svet rastlin (bakterije) in rudnin, hrana (živila in nasladi), obleka in stanovanje, delo in šport.

Higijena natančno preiskuje, kako vplivajo ti različni faktorji na naše duševno in telesno zdravje, kdaj škodujejo in kdaj koristijo?

Preiskave v zraku uče, da je čist in svež zrak prvi pogoj zdravja, čist in svež zrak v stanovanju, v prostoru dela in obrata, na ulici. Zrak pokvari gniloba, vlažnost, dim in prah. Iščimo torej suho, svetlo in toplo stanovanje! Stanovanje moramo

poleti in pozimi večkrat na dan prezračiti! Vestno in potrpežljivo moramo zasledovati, iskati in uničevati prah in nesnago, ki najbolj kvari zdravni zrak!

Higijena nas uči, da ostane človek zdrav in sposoben za delo samo v zračnem, svetlem in toplem stanovanju brez prahu in nesnage. Če človek za boljše, zračno stanovanje več plača, si prihrani dosti večje stroške za zdravnika in lekarno.

Higijena uči, da je slaba voda vzrok nevarnim boleznim. Pij samo pitno vodo, torej tisto vodo, katero je oblast preiskala in proglasila za pitno, torej samo vodo iz vodovodov, gotovih studencev in higijeničnih vodnjakov. Ob časih griže, legarja in kolere ne pij vode iz jarkov, mlak, potokov in rek blizu vasij in mest, ampak uživaj vodo samo iz javnih pod nadzorstvom oblasti stoječih vodovodov, studencev in vodnjakov. Kjer ni vodovoda, zanesljivega studenca ali vodnjaka, pij samo kuhano vodo (s čajem), tam uživaj samo kuhano sadje in hrano!

Higijena uči, da je delo in šport, torej zmerno, ne prenaporno telesno gibanje, poglavitni pogoj zdravja in zadovoljnosti. Telesno gibanje pospešuje presnavljanje in izločevanje škodljivih snovij iz krvi, telesno gibanje olajšuje srcu delo krvotoka. Mišičje telesa tvori eno samo, posebno srce za venozno, porabljeno in pokvarjeno kri. Čim bolj se mišice gibljejo, tem prej se odstrani iz telesa porabljena in pokvarjena kri.

Socialna higijena uči, da je zračno, svetlo in toplo stanovanje važna podlaga zdravju in družinski sreči. Alkoholizma in vlačugarstva so v veliki meri kriva tudi slabo urejena, neprijazna, nezdrava stanovanja. Nezdravo stanovanje nima nobene privlačnosti za prebivalca, ki radi tega ves prosti čas presedi po gostilnah in beznicah, kjer se križajo pota boleznih in zločina.

Med prve dolžnosti države in občine šteje skrb za čeno in zdrava delavska stanovanja.

Higijena uči, da ostane zdrav in sposoben samo tisti človek, ki porabljene moči nadomesti z zadostno in nepokvarjeno

hrano. Hrana bodi zmešana, obstoječa iz rastlinskih in živalskih proizvodov. Kdor telesno težko dela, temu zadostuje rastlinska hrana; kdor sedi in duševno dela, potrebuje več živalske hrane (mesa).

Alkohol ni živilo (Nahrungsmittel), ampak škodljivo nasladilo (Genußmittel),strup, ki ovira duševno in telesno delo.

Zgled: V pristanih Črnega in Egejskega morja nakladajo premog Turki, ki jim njih vera prepoveduje uživanje alkoholnih pijač. V najhujši vročini delajo Turki pod 14 ur na dan, medtem ko Bulgari, Srbi in Rumuni, ki pijejo alkohol (vino in žganje), ne morejo dalje delati nego tri do štiri ure.

Alkoholizem je ljudska bolezen, proti kateri se mora boriti posameznik, občina in država. Resen in pomenljiv uspeh doseže samo država: v ta namen naj izda primerne in stroge zakone, poišče si naj namestu alkohola druge davčne vire, skrbi naj za čeno in nepokvarjena živila, za čeno in zdrava stanovanja, podpira naj poljedelstvo in živinorejo; omeji naj vinorejo in priskrbi nadomestila za vinorodne kraje.

Vzgoja staršev naj skrbi, da otroci alkoholnih pijač ne dobe; da otroci sploh nobene tekočine preobilno ne uživajo in brez dovoljenja staršev ne pijo nobene tekočine.

Tiskana in govornjena beseda naj širi znanje o strupenosti alkohola!

Ljudski shodi, društveni posli in prireditve naj se ne vrše v gostilnah.

Izobraževalna društva naj goje zanimivo družabnost in nudijo članom privlačno, plemenito zabavo. Pospešuje naj se šport v vseh oblikah!

Ustanavljajte društva vzdržnosti (abstinence) in treznosti! Podpirajte abstinenčne časopise (n. pr. »Zlato Dobo«)!

Na eni strani nam daje higijena navodila, kako si z zdravo okolico in hrano utrdimo telo, na drugi pa nas tudi uči, kako naravnost zatirajmo, uničujemo iz svoje okolice bakterije, vzrok nalezljivim boleznim, proti katerim tudi krepko, utrjeno telo ni varovano.

Bakterije so male gobice (glivice), najmanjše rastlinice, ki pridejo skozi ranjeno

Carska zločinstva.

(Dalje.)

»Blaga Metela! zakaj si tako blede?« šepče Milvij mladi devi, ko jo v ta namen objame s krepko roko; »ali ne greš v najkrasnejšo hišo v Rimu, ki bo tvoja lastnina?«

»Da, v hišo, na koje pragu se dviguje krvava Scevijska senca,« šepeta Metela napol v nezavednosti.

Zakonski obred se prične in izvršuje ga nadduhovnik. Novozaročenca sedita na dveh, z eno kožo pokritih stolah; deset prič pa, kakor jih zahteva običaj, stoji v polkrogu okolo njiju. Prinesejo jima v zlato sklédici gibanico, katero morata zaročenca po stari navadi skupno povžiti; zlata je tudi posda, v koji sta goreč vinski cvet in voda; ogenj in vodo mora ženin podati nevesti in nevesta sprejeti z videznim dotikom.

Resnobna svečanost je dokončana in gostje se podajo v obednico. Kar more ponuditi najbolj bujna domišljija, nahajaš na Milvijevi mizi. Slavčevi jeziki, flamingovi možgani šegetajo grlo, stoletna vina pode kri hitreje po žilah. Trume plesalcev razveseljujejo svatom oko, dečkov petje mika ušesa poslušalcev. Ukanje prihaja glasneje

in glasneje, veselje čezdalje bolj razuzdano. Ženin se je že opijamil in popustil nevesto ter pomešal se v svatovski roj: posvečena slovesnost pri poroki prevrgla se je v divje razsajanje in razgrajanje.

Le ena sedi blede in osamljena med to zmesjo in divjostjo — nesrečna nevesta Metela. Grozna teža stiska njeno dušo; zdi se ji, kakor bi se moralo vsak čas pripetiti nekaj nenadnega, grozovitega.

»Himenej, Himenej!« vrše in vrisakajo po dvorani.

V sobano plane strežaj, ves prepaden strahú.

»Nesreča se bliža,« zavpije Milvija; »rešite sebe in svoje svate! mesto gori! nestrahanovano neté pridne roke plamen; ogenj se zajeda čezdalje bolj od ulice do ulice!«

»Pusti, naj gori, kar gori,« jeclja Milvij. »K moji hiši si ne bo upal plamen — in ako pride — z vinom ga bomo pogasili!«

»Z vinom naj se pogasi!« ukajo pijani svatje za njim.

Meteli se zgrozi. Rada bi šla odtod, toda njena dolžnost jo priklepa na pijanega soproga, vežejo na njenega očeta, ki je

* Himenej je bil bog porok, ženitve, ženitovanja.

morda tudi preveč užil vina, da bi oglušil glas vesti in sedaj spi na klopi.

Od ceste gori čuje se med hrumom divje gostije zamolklo gromenje, nekako pokanje udirajočih se poslopij nekak hrup divje množice. Može z ožgano obleko in s prestrašenimi obrazi se pridrvé v svetlo dvorano.

»Rešite se!« kličejo. »Že gori hiša; vsako trenutje je večja nevarnost, ako se hočete muditi!«

Skozi odprt impluvij¹⁾ štrkne šop isker in se vsuje v dvorano med svate. Metela zakriči na glas.

»Ali se morda bojiš, moja nevestica?« govori Milvij. »Ne plaši se! Zlate zvezde svetijo v čast najine zaroke. Nihče ne sme iz dvorane! — Kaj nam mar svet — pustite, naj gori, kar ima veselje goreti! Himenej, Himenej!«

»Himenej! Himenej!« ukajo gostje za njim in vihté zlate kozarce.

(Dalje.)

¹⁾ Impluvij so imenovali Rimljani prostor na dvorišču pod milim nebom, kamor se je odtekala dežnica, pa tudi sredi strehe na stropu narejeno štirivoglato okno.

kožo, skozi usta, pljuča in želodec v človeško telo in povzročijo tako nevarne bolezni.

Sljedeče bolezni so nalezljive, ker se v njih bakterije prenašajo iz kraja v kraj, od osebe na osebo:

1. legar, vročinska bolezen (tifus); 2. kolera; 3. griža; 4. pljučnica; 5. influenza; 6. dobrci (ošpice); 7. škardlatina; 8. davica (difterija); 9. norice; 10. ruske; 11. oslovski kašelj; 12. mups; 13. koze; 14. šen (pšen, Rothlauf); 15. kuga; 16. smrkavost; 17. mrtvičen krč (tetanus); 18. steklina; 19. jetika (tuberkuloza); 20. spolne bolezni.

Bakterije se nahajo v prahu in nesnagi, v okuženi vodi, v telesnih odpadkih (pljunek, blato, voda, gnoj in znoj) bolnega človeka in bolne živali. Odpravljaj in zasleduj prah in nesnago, uničuj odpadke bolnega človeka in živali, ogiblji se dotike z bolnim človekom ali živaljo! Samo tako se obvaruješ nalezljivih bolezni, posebno najbolj razširjene nalezljive bolezni — ljudske bolezni — jetike (tuberkuloze)!

J. S. Z.

V seji J. S. Z. dne 8. t. m. je poročal blagajnik J. S. Z. profesor K. Dermastia o društvenem denarnem stanju. L. 1910. znašajo:

D o h o d k i J. S. Z.:

I. Vplačila skupin: 1. Tobačna tovarna 4051 K 63 v. 2. Nada 718 K 38 v. 3. Tovarna za lep 218 K 2 v. 4. Vrhnika 281 K 68 v. 5. Litija 328 K 59 v. 6. Sorica 481 K 30 v. 7. Predilnica 491 K 27 v. 8. Selo 346 K 40 v. 9. Loški potok 297 K 86 v. 10. Gorje 64 K 6 v. 11. Tönnes in Rokodelski dom 346 K 52 v. 12. Trst 490 K 82 v. 13. Jesenice - Sava 484 K 59 v. 14. Prisilna delavnica 110 K 65 v. 15. Javornik-Koroška Bela 328 K 17 v. 16. Trbovlje 192 K 52 v. 17. Šturije 90 K 60 v. 18. Kapfenberg 30 K 4 v. 19. Kamnik 143 K 74 v. 20. Vič 74 K 46 v. 21. Gorica 9 K 36 v. 22. Prekupci 103 K 47 v. 23. Miren 1 3K. 24. Strokovno društvo na »Savi« 112 K 64 v. Skupaj 9909 K 77 v. II. Vplačila »Ljubljanske skupine« 75 K 12 v. III. Darila 700 K. Skupaj 10.684 K 89 v.

S t r o š k i — I z d a t k i p a:

I. Podpore: 1. bolniške 1568 K 50 v; 2. izredne 75 K. Skupaj 1643 K 50 v. II. Tiskovine in znamke 663 K 78 v. III. Pisarniške potrebščine in oprava 87 K 30 v. IV. Poštovina 41 K 86 v. V. Potnine 13 K 50 v. VI. Pridržek »Nade« 73 K 52 v. Skupaj 73 K 52 v.

Končni pregled o poslovanju J. S. Z. l. 1910:

Dohodki 10.684 K 89 v. Izdatki 2523 K 46 v. Ostane 8161 K 43 v. Dobro pri A. Opitz, Dunaj 39 K 2 v. Prebitek 8190 K 45 v.

Letos pa znašajo:

D o h o d k i : I. Vplačila skupin 1842 K 34 vin.

S t r o š k i p a: I. Podpore: 1. bolniška 802 K 75 v. 2. Za brezposelnost 78 K. 3. Za presljevanje 25 K. Skupaj 905 K 75 v. II. Tiskovine 39 K 60 v. III. Potnine 31 K 50 v. IV. Pisarniški stroški 26 K 34 v. Skupaj 1003 K 19 v.

Skupen pregled izkazuje: Dohodkov 1842 K 34 v. Stroškov 1003 K 19 v. Ostane 839 K 15 v. Leta 1910: 8190 K 45 v. V blagajni 9029 K 60 v.

Ta pregled kaže, da koraka J. S. Z. po pravi poti varčevanja v korist — delavstvu.

Tobačno delavstvo.

Avstrijska krščanska tobačna delavska zveza, skupina Ljubljana, je imela v ponedeljek ob 6. uri popoldne letni občen zbor v »Ljudskem Domu«. Občnega zbora so se udeležili tudi državni in deželni poslanec dr. Krek in državni poslanec Jožef Gostinčar, ki so vsi trije tudi na zborovanju govorili o potrebah in težnjah tobačnega delavstva ter tudi obljubili podpirati na pristojnih mestih na Dunaju zahteve tobačnega delavstva. Zborovalci in zborovalke so jih burno aklamirali. Nad vse zanimivi ste bili poročili tajnice gđč. Blejčeve in blagajnice gđč. Češnovarjeve, ker jasno dokazujejo, kako je ljubljansko kršč. soc. tobačno delavstvo napredovalo. Ljubljanska skupina ima 1200 udov in jih je samo v letu 1910. pristopilo novih 208. Res je, kakor je rekel dr. Krek: »Kdor je tako nespameten, da gre s. soc. demokrati, ki ob vsaki priliki propadejo, naj kar gre, — branili mu ne bomo.« No, kakor pa je razvidno iz poročil odbora, je malo tako neumnih. Obširnejše poročilo prinese »Glasnik tobačnega delavstva«.

Izpremembe med delavstvom. Novak Marija je umrla 23. februarja. Bila je zvesta članica Podpornega društva in naročnica »Naše Moči«. Stara je bila 70 let. R. I. P. — Cilar Marija je stopila v pokoj 1. marca. Delala je v tovarni 37 let. Bila je zvesta članica Podpornega društva in Zveze in naročnica »Naše Moči«. — Nadalje so vpokojene: Bopka Marija je delala v tovarni 36 let. — Stare Katarina je delala 34 let. — Celarc Marijanca je delala 26 let. Bile so vse zveste članice Podpornega društva in naročnice »Naše Moči«. Bapka Marija in Celarc Marijanca ostaneta še za naprej članice Podpornega društva in naročnica »Naše Moči«. Navedenke so bile vpokojene 1. marca. Delale so v pripravljalnici smodk.

Med brati in sestrami.

Iz Idrije. Naši pomisleki proti klavnici in regulaciji Nikove tajniku Novaku niso povšeči in na dolgo in široko pisari o stvarih pri katerih nima nobene besede in se pri tem, po stari navadi seveda, zopet zaletava v »klerikalce«, deželni odbor in rudniško ravnateljstvo. Skoraj se nam ne zdi vredno odgovarjati človeku, ki naj bi se raje brigal za hranilnico, mestno pisarno in svoje Sokole, kakor za stvari, o katerih nima pojma, kajti Idrija bi res daleč prišla, ako bi uvaževala njegove dalekosežne načrte. Pa bi vendar polemizirali ako bi imeli opraviti s kakim skušenim mestnim očetom, ki stvarno in resno govori, ukvarjati se pa z mestnim tajnikom, ki sme pri vseh sklepanjih o imenovanih stvareh samo tiho in ponižno zapisnike pisati, se nam pa vendar zdi preveč poniževalno. Vendar še enkrat pribijemo, da je vse do pičice tako, kakor smo pisali, tudi logično je vse, ako pa »Slovenski Narod« v dopisih ne vidi logike mu jo bomo pa s prstom pokazali, kakor se dela pri otrokih. Glede klavnice ostanemo pri prejšnji trditvi, pristavimo pa še, da se klavnica na Moravčevem svetu zato ne more zidati, ker so ondi pozimj plazovi in je svoj čas v takem plazu že konj z vozom ostal; cesta je večkrat po cele dni zaprta in je torej izključeno da bi mogel biti v novi klavnici na Moravčevem prostoru reden obrat. Tudi stala bi klavnica ne samo 70, temveč še več kot 70.000 K, posebno ako bi se škarpe tako trdno zidale, kakor so se pred Šepet. hotelom v Doleh. Važna točka pa je tudi dobra voda, katere na projektiranem svetu ni, na starem prostoru je pa že napeljana. Kako bi se dala stara klavnica popraviti, naj se vpraša mesarje, ti bodo dovolj jasno govorili, ako se je pa pri raznih komisijah kaj ukrepalo, so pa govorili ljudje, ki razmer ne poznajo. Glede Nikove smo trdili, da bi bil denar zavržen, ako bi ga namreč dala mestna občina; smisel je iz našega dopisa jasno razvidna, ako jo učeni »Narodov« paupnik ne spozna, ni naša stvar. Za regulacijo Nikove smo že lani čitali da je poslanec Povše izposloval 230.000 K, ki so se pa za leto 1911 črtale, kaor je bil za državno cesto v Zali dovoljen znaten kredit, pa ga je ministrstvo, ker je denar drugod rabilo, v zadnjem trenutku tudi črtalo in smo imeli celo zimo blatno in razrito cesto. Tako je! Vsako zadevo poslanci prerešetajo v odsekih, do sklepnega potrjenja še pa še dolga pot in se marsikaj odloži, ako sila zahteva. To ve vsak političen otrok in ne izplača se o tem se prepirati z ljudmi, ki še tistih pet grošev, ki jih imajo po mestnemu proračunu in računu ne znajo pravilno zložiti. Zato pa je od naše strani o tem zadnja beseda.

Kamnik. V naši tovarni so nam naznanili, da homo morali vsako nedeljo delati in namreč, tisti štirje ljudje ki so pripravljani prvi biti zraven, v slučaju izbruha ognja, in od sedaj za naprej bodo mogli ti krotki delavci vsako težko delo opravljati, ki pa ne spada med to službo, posebno pa še sploh v nedeljo ne, ker je nedelja tudi Gospodov dan. Prva nesrečna nedelja je bila 5. marca, da so mogli ti ubogi sužnji nositi težke železne šine, deske, drva itd. in to brez vse izjeme tudi predelavec, izvzemši mojstra smodnika Logarja, ko ne pristojajo predelavcem nobeno delo. Dalje mora tudi vsak teh mož priti v delavni obleki, da bi skoraj kmalu se ne mogel udeležiti nedeljske službe božje. Ti delavci morajo služiti celih 36 ur skupaj, brez vsega odmora, ker morajo tudi ponoči opravljati službo. Ali se nam ne godi tu velika krivica? To niso ognjegasci smodnišnice, to so ubogi sužnji, celo še slabši kot jetniki na Žabjeku, še oni imajo ne-

deljski mir, naši ognjegasci naj bodo zato, za prvo pomoč pri slučajnem izbruhu ognja v praharni, kakor so bili do sedaj, in ne za taka teška dela, ki nikakor niso primerna za nedeljo.

Sava. Zadnji »Naprej« ali pravzaprav urednik lista A. Kristan bljuva v dopisih iz Jesenic na mojo osebo kot kak ognjenik. Ako se bodo vedoma te laži in obrekovanja ponavljala v tem listu, sem primoran Kristana vprašati, ali je katerikrat čital paragrafe kazenskega zakona št. 487, 488 in 489. Pozivljem vas, z dokazi na dan, kedaj sem jaz pisal v Gostinčarjev listič o podpornem društvu. S fotografijo na dan s tistimi, ki so imeli na povelje iz ajmohta, odbornike pripravljene. Z imenom na dan, kedo je meni rekel v tovarni minuli teden: »Zakaj pa že toliko časa plačujete v vaša društva, pa mi ne morete in nočete pomagati.« Kdo je mene videl v tovarni, kjer delajo. Ako mi ne podaste dokaza resnice, vas imenujem obrekovalca in urednika lista, ki neresnične stvari poroča. Urednika »Napreja« obdaja črna nevoščljivost, ker sem jaz slučajno kontrolor bolniške blagajne. Kdor je ta dopis skupaj skrpucal, je bil presneto trapast in neveden, da ne loči kontrole od nadzorstva bolniške blagajne. Jaz dobro vem, kaj tukaj namiguje Kristan svojim pristašem, da bi vplivali na merodajne osebe, da bi mi še ta mali zaslužek požrli. Zaradi tega apelirate na gospoda Pongratza. No, pa on je bolj pameten kot urednik »Napreja«. Jaz dobro vem, da on loči nadzorstvo od kontrole. Pa gg. sodrugi, volitve so tukaj, bi me radi pognali. Pa me ne bodete, ako mi prav zasluženi kruh požrete. Pišete, da sem malenkostna oseba, pa brez moje osebe ne morete nobenih poročil skupaj spraviti. Z lažmi ne bode šlo. Jaz vem za hišo, da ne boste nič hoteli vedeti Kristan o teh lažeh. Ali vas bode kaj sram? Sava, 5. marca 1911. Franc Čebulj.

Vevče. Dne 6. t. m. se je ponesrečila delavka Frančiška Bricelj. Padla je približno en meter visoko iz neke lestve, skladovnice poirja pa na njo. Po padcu pa je še kake pol ure delala ter tožila, da ji je slabo. Nato se je vsedla in prosila vode. Predno pa so ji mogle tovarišice ustreči, je padla v nezavest in se zvrnila po tleh. Dekleta so jo s trudom spravile k zavesti. Dale so ji vode. Takoj nato je padla po tleh ter se ni mogla z nobenim udom ganiti, tudi govoriti je prenehala. Poklicali so takoj bližnjega zdravnika g. dr. Divjaka telefonično, kateri ji je podelil prvo pomoč in ukazal, da mora čisto mirno ležati. Ko pa drugi dan pride g. tovarniški zdravnik dr. Drč, se zadere nad njo: »No kaj ti pa je, če si bolna pojdi v bolnico, ako pa ne, pa delat.« Ker dekle ni moglo govoriti, mu seveda ni nič odgovorila. Na ta molk ji pravi: »Daj roko!« Ko tudi tega ni mogla storiti, ker sploh ni mogla z nobenim udom ganiti, jo prime za roko in jo strese, nato jo zgrabi za noge in potegne iz postelje, jo zgrabi za roke in jo trikrat vleče od postelje do vrat in nazaj. Ko je izprevidel da z njegovo metodo nič ne opravi, se je obrnil in šel. Potem jo je s tovarniškim vozom peljal domv ter celo pot drvil in podil. Tako se torej ravna z ubogim delavcem. Delavstvo je bilo ogorčeno nad takim surovim postopanjem. Mnogi so kar hoteli urediti v ordinacijsko sobo in tega ljubeznjivega dr. Drča na cesto vreči. Saj družega itak ne zasluži. Razburjenosti delavstva se ne moremo čuditi, kajti ono zelo veliko žrtvuje za bolniško blagajno. Gospodar bolniške blagajne je delavec, naj si to dobro zapomni g. dr. Drč. Ako se prigodi še kaj sličnega, ne bo več prestopil tovarniškega praga. Za to mu garantiramo. Potem bo lahko s svojim kovčgom zopet hodil stat v ljubljanske veže.

Litija. Čuje se, da je predilniški delodajavec tistim delavcem, ki so v tovarniških stanovanjih prepustil odslej prosto stanovanje. To je res dobro. A vprašamo, kaj pa tistim delavcem in delavkam, ki niso v tovarniških stanovanjih, ni treba živeti? Ali teh nič ne vidi? Saj morajo ti še celo dražje stanovanje plačevati. Upamo, da bo ravnateljstvo tudi na te ozir jemalo.

Litija. Pustne tri dni se je ravnateljstvo predilnice oziralo tudi na nekatere pustne šeme. Izdalo je oklic na delavstvo, naj se pustne tri dni: ponedeljek, torek in sreda prične z delom še le ob osmi uri zjutraj zaradi pustnih veselice. Veseli nas, da je bilo delavstvo toliko zavedno, da te prijazne ponudbe ni sprejelo. Splošno se je zahtevalo, da se dela, kakor ponavadi in večina je

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nikakih bolečin in tiščanja v želodcu, odkar rabimo Feller-jevo odvajalne Rhabarbara kroglice s znamko „Elsa-kroglice“ Svetujemo Vam iz lastne izkušnje, poizkusite iste, ki pospešujejo prebavo in krepe želodec. 6 skatljice franko 4 krone. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici Elsa trg 16 (Hrvatsko).

zmagala. Pustne šeme so imele pa toliko večjega mačka vse te tri dni. — Če se je med te prišteval tudi gospod direktor, to nas ne briga. — Nikdar pa ne moremo dovoliti, da bi se radi pustnih prismo pametnim delavcem čas kradel in s tem zaslužek prikrajšal.

Litija. Delavstvo prosi slavno ravnateljstvo litijske predilnice, da mu vendar že enkrat preskrbi ali na novo sezida kak prostor, kjer bi moglo opoldne v miru, na gorkem in na suhem zavžiti svoje borno kosilce, ki je dostikrat le kruh in voda. Ker delavstvo ne shaja s to plačo, da bi hodilo po gostilnah na hrano, je primorano po stopnicah in vežah se potikati in kdor je še tako srečen, da mu od doma prineso kosilo, nima druge mize, kakor svoja kolena. Poleg tega se pa še nemoteno ob delavke obregajo fantalini, da ga nima miru še tisto opoldansko uro. Saj smo vendar ljudje in ne psi. — Zadrževamo najodločneje, da nad zorniki strogo pazijo na tiste, ki delavkam nagajajo in žalijo njih sramežljivost. V tem oziru je zlasti v naši predilnici treba enkrat za vselej napraviti red — ne pa kakor do zdaj, če se je delavka pritožila radi surovosti in nesramnosti, so se ji smejali mojstri in ravnatelj. Me delavke pa hočemo ostati poštene in nedotekljive. Če bi radi drugačnih, pojdit si jih iskat na Francosko in Laško g. ravnatelj.

Litija. Bolj surovega človeka si ni misliti, kakor je naš vratar predilnice. Njegov pes je gospod, mi delavci smo pa psi pri njemu — saj nas z »marš ven« nagnja in to med prosto uro, ko se nima nič vtikati v delavstvo. Čas je, da mu ravnateljstvo da »Laufpaß«, če ne, dobi pa od drugod opomin, da ga bo pomnil. Tudi naš tovarniški zdravnik, ki je sicer c. kr. okrajni zdravnik, nima dosti olike napram delavstvu. Če ni skrajna potreba, se ga delavstvo gotovo ne poslužuje iz strahu pred njim. Delavko, ki komaj na nogah stoji, zmerja in vpije, da ji nič ni in da naj se pobere delat. Radovedni smo — je li plačan zato ali kaj li?

Litija. V nam nerazumljivi dobrohotnosti, je ravnateljstvo ukrenilo, da ima delavstvo na takozvani »štali« od zdaj naprej prosto stanovanje. No, stranke »na štali« se za to dobroto veliko ne zmenijo. Saj so tudi stanovanja takšna, da sedosti ne ločijo od prvotne stavbe, štale (hleva). Raznih mrčesov in golazni ter podgan je vsa štala živa. Poleg tega ni osnažena nikdar! Kdor je kaj snažil je moral že prej na svoje stroške. Stavba je vsa taka, da se je bati, da se en lep dan vse sesuje. Le čudimo se, kje ima zdravstvena oblast oči! Če ima ravnateljstvo res kaj ozira na delavstvo, naj tudi za snago in varnost skrbi na svoje stroške pri stanovanjih.

Socialno demokratsko bratstvo se je v celi svitlobi pokazalo že tudi na Jesenicah. Namesto, da bi se držali njih gesla, ne store niti toliko v prid ubogih služkinj, da bi zamogle dobiti svojo trdo zaslužen plačo. V hiši, kjer je gostilničar od pete do glave rdeč, kjer se zbira ves rdeči štab, tu imajo svojo pisarno za shode, šla je minoli teden proč natakarica. Pogodbo je imela po 14 K na mesec, a gostilničar jej je plačal po 7 K, ker kot socialdemokrat ne ve, kaj je delavcem zaslužek odtrgovati, kakor tudi ne, kaj je bratstvo. Pač pa se razume na oderuštvo, v tem je podoben voditeljem socialne demokracije. Že večkrat se je bahal, sem socialni demokrat in delam za isto, me bodo ja postavili za soc. demokratskega kandidata v občinski odbor. No, le rdečih birtov in oderuhov v občinsko gospodarstvo, potem bo zopet brez gospodarja občina, ker taki gredo v špeh kamro. Uboge služkinje pod rdečo komando, ko bi bilo po njih volji. Pa ta želja se rdečkarjem še ne bode izpolnila. Njih dela jih kažejo ljudstvu take kot so. V nedeljo dne 26. svečana se je vršil občni zbor I. delavskega konsumnega društva v Delavskem domu. Iz raznih poročil smo slišali, da društvo napreduje in da je v minolem letu mnogo članov pristopilo. Društvo je imelo leta 1910 prometa 314.290 K 81 vin. čistega dobička 11.648 K 3 vin. Članom se bode izplačala šeststotna dividenda čez 8000 kron. 3000 kron od čistega dobička se bode porabilo za zidavo nove prodajalne. Društvo ima močan rezervni zaklad, ki je znašal

leta 1910 13.203 K 64 vin. ter dve hiši, na društvo sezida novo prodajalno, je zagotovljen še večji promet, ker bode prodajal katerih ima komaj dva tisoč K dolga. Ko si na moderna ter ena največjih na Jesenicah. Članom se bode lahko dalo blago na izbiro, kar se dosedaj ni moglo storiti zaradi premalih prostorov. Povdarjalo se je na občnem zboru, da nič ne škoduje društvu, če nasprotniki kaj pozabavljajo čez društvo, ker to le delavstvo budi k združni organizaciji. Iz gospodarstva tega društva se vidi, da je marljiva delavčeva žuljeva roka že veliko skupaj spravila, ter od te požrtvovalnosti imajo lep dobiček. Vsi grobokopi društva pa so si sami glave potolkli, a društvo stoji na trdni podlagi, kar kažejo zgorajšnje številke. Le škoda, da se že preje ni v večjem obsegu delalo tudi na Jesenicah na združnem polju. Kdor hoče, da se v bran postavimo draginji, naj stopi v združništvo. Učimo se od delavstva, ki prejme od svojih skupil ob letu lepe dividende, kako je delovati v svojo korist.

Kamnik. Na posvetovanje Jugoslovanske Zveze skupine Kamnik, ki se je vršilo v nedeljo dne 12. svečana v kamniškem domu, pokazalo se je, kako se tukajšnje delavstvo zaveda ter zanima za organizacijo. Vkljub protiaGITacijam in spletkam naših nasprotnikov, se jih je zopet precejšnje število na novo vpisalo. Naš gospod dekan nam so razlagali pomen in prednost organizacije za delavca, ker delavski stan nima taistega ugleda, nima taistih pravic, ki mu gredo in bi po pravici jih moral imeti. Obljubili so nam, da tudi v prihodnje hočejo pomagati k zboljšanju naših razmer ter vrhutega delavce opozorili na dolžnosti delavca proti delodajalcu s pripombo, da delavec z lepo popred kaj doseže, kakor pa z grdo, posebno pri vojaških (podjetjih) zadevah. Mi delavci smo hvaležni našemu gospodu dekanu, ki so nam pomagali za D. časov, ko so zabranili, da bi še eno krivično uro (ena je že deset let) več delati morali, sicer bi morebiti še danes delavci smodnišnice ječali v jarmu krivice. Zboljšanje plače za nedeljsko službo »Feuerbereitschaft«, kar je bilo skoro eno leto zatajeno, je tudi taiste čase na dan prišlo. Delavci smodnišnice so enoglasno prosili: 1. za delavni red, za taki delavni red, kakor ga imajo druge erarična podjetja; 2. da bi delavcem c. in kr. smodnišnice leta, službujoča pri vojakihi bila njim šteta, oziroma prišteta k starostnemu priskrbovanju. Za odposlanca (delegata) k občnemu zboru (socialnemu kurzu) Jugoslovanske strokovne zveze v Ljubljano dne 5.—12. marca je bil izvoljen C. Iv. Mächtig.

Trst. Naša skupina J. S. Z. je imela dne 29. prosinca svoj I. redni občni zbor, na katerem je predaval ljubljanski govornik gospod prof. Dermastia o važnosti združevanja delavcev, posebno služkinj, katere imajo gotovo najstarejši in najslabši delavni red v celi Avstriji. Odborovo poročilo izkazuje, da je skupina v teku devetih mesecev, to je od vstanovnega shoda, ki se je vršil dne 1. maja 1910, imela pet odborovih sej. Predavanje bilo je eno, in sicer: na vstanovnem shodu je predaval državni poslanec Jožef Gostinčar o pomenu in potrebi krščansko socialnih organizacij, katere morajo obsegati vse ljudstvo. Skupini je pristopilo tekom tega časa 73 članic, izstopilo jih je 21. Članskih dohodkov je bilo 535 K 67 vin., od katerih se je odposlalo osrednjemu vodstvu v Ljubljano 431 K 11 vin. Meso-jedu Mar. kot bolniško podporo 63 K, upravni stroški, znamke, knjige indrugro 13 K 11 vin. ter ostane od 1681 vplačanih tednov v smislu poslovnega reda po dva vin. za vsak tedenski prispevek 33 kron 62 vin. Novoizvoljeni odbor se je konstituiral tako-le: Č. gospod Gabrijel Piščanc, predsednik; gdč. Helena Vidali, podpredsednica; Frančiška Petrič, tajnica; Jožefa Arnšek, taj. namestnica; Ivanka Gajeta, blagajničarka; Ivanka Štibilj, prva blag. namestnica; Marija Birsar, druga blag. namestnica; Zalašček Ana in Marija Gorjup, odbornici; gospod Franc Frjančič, Amalija Vidmar, Marija Kavčič, nadzorniki; Frančiška Petrič, zastopnica za na občni zbor.

Prometna zveza.

Soc. demokrati iščejo nekega sodruga, ki je bil strokovnik (Werkmann) v tukajšnji delavnici c. kr. drž. železnice. V imeniku za občinske volitve je zapisan za strokovnega delovodje (Werkführer). Pri društvu za zgradbo delavskih stanovanj pa je zabilježen za strokovnega mojstra (Werkmeister). Gospod sodrug France Dobrota pomagajte jim iz zadrege, pod katero kategorijo pravzaprav spada ta izgubljena ovčica.

Ljubljanska skupina »Prometne zveze« je imela pretečeno soboto zvečer v Rokodelskem domu svoj redni mesečni sestanek. Hvalevredno se mora bilježiti, da je bila udeležba povoljna, prav dobra pa, ker je bilo prvokrat, da so se člani tako lepo odzvali vabilu samo v »Naši Moči«. Tovariš Kahne je podal obširno poročilo o konferenci, ki se je vršila dne 19. svečana v prostorih Prometne zveze na Dunajuv prilog osobju delavnic c. kr. drž. žel. Poročilo se je vzelo z vsestranskim odobravanjem na znanje ter se izrazilo g. Kahnetu priznanje za njegov odločen nastop. Razpravljalo se je tudi o nekaterih vprašanjih glede izboljšanja delavskega stanu in sklenilo predložiti centrali in klubu slovenskih poslancev spomenico, katero svojedobno tudi »Naša Moč« objavi. Z vsem ogorčenjem se je obsodila nesramna in ne samo za posameznike, ampak za celotno verno slovensko ljudstvo žaljiva pisava »Jutra«, ki se imenuje neodvisen političen dnevnik, v resnici pa ni nič drugega, kakor navadna cunjca, v katero zavijajo brezverno - liberalno - soc. demokratski mladini njihove gnile in smrdljive duševne odpadke. Ljudje, ki se zbirajo okoli te greznice in delajo vodo za bodoče občinske volitve se hlinijo prijatelje delavstva, meščanstva in Bog ve, česar še vsega, v resnici pa so le škodljivci našega naroda sploh, prav posebič pa naše svete vere in zdravega napredka. To so ljudje, ki nimajo nič za zgubiti, če se jih danes zapodi nazaj, od koder so prišli. Hudo se motijo ti obrekovalci, ako mislijo, da jim verni slovenski delavec gre na limance, — no malo naj še potrpe — in zasluženo plačilo jim bomo dali s tem, da volimo v občinski svet le može, ki jih nam predlaga S. L. S., liberalce in mladine pa naložimo v »Glavno posojilnico« do onih časov, dokler bo v Ljubljani še toliko vernege poštenega in značajnega prebivalstva, kaor ga je zdaj. Sestanek so posetili tudi gg.: dr. Božič, profesor Vagaja in urednik Moškerc. Poslednji je govoril nekaj za odbor in skupino pomenljivih snovi, Bog dal, da so padle na dobra tla in da bi rodile tak sad, kakoršnega želi govornik. Ob deseti uri se je sestanek zaključil s splošno željo, da se pri prihodnjem še mnogoštevilnejše vidimo.

Okno v svet.

Za delavce v Italiji. Podjetniki, ki izvajajo v Italiji državna dela, zelo izkoriščajo svoje delavce. Italijansko ministrstvo javnih del hoče to onemogočiti in je izdelalo določila ki se jim morajo podvrežiti podjetniki, ko tekmujejo za dobavo državnih del. Delavci morajo dobiti najmanjšo plačo, ki jo določijo krajne delavske organizacije skupno z zvezami podjetnikov. Kjer takih organizacij ni, velja kot najnižja plača tista, ki jo določijo državna režijska. Delovna doba ne sme presegati dnevno 10 ur. Prepovedan je trust. Podjetnik ne sme neposredno in tudi ne neposredno dajati delavcem stanovanja ali hrane, izvzemši, če to delavci sami predlagajo in če potrdi cenik ministrstva javnih del. Dnevna plača se ne sme nikdar izplačevati po gostilnah ali po podobnih prostorih. Globe se morajo nakazati delavski pomožni ali pa deželni invalidni in starostni zavarovalnici. Če podjetnik odlašča izplačevanje plač čez krajno običajni čas ali če plača pod višino najmanjše plače, lahko uprava javnih del sama izplača plače, ki jih odtegne podjetniku. Vsak prestop se kaznuje v vsakem slučaju s 100 lirami. Če podjetnik kljub svarilu zniža plačo pod predpisano višino, ga lahko za tri leta izključijo od vsakega po državi oddanega dela, če se to ponovi se izključuje vedno. Vsa določila morajo biti nabita na vidnem mestu.

**Najboljša, najsigurnejša
prijava za štedenje!**

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503 575-98.

Ljudska posojilnica

registr. zadruga z nec mejeri o zavezo
Miklošičeva cesta 8
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franc. cerkvijo

prejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure pop. ter jih obrestuje **4 1/2 %** brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih **100 kron čistih 4 50 na leto.**

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; Josip Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki: Anton Belec, posest., podj. in trg. v Št. Vidu n. Lj.; Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl.; Anton Kobi, posest. in trg., Breg pri Borovni.; Karol Kauscheč, veleposest. v Ljubljani; Matja Kol r, stolni dekan v Ljubljani; Ivan Kreč r, svetnik trg. in obrt. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posestnik in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak m., tov.; Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Gregor Šlibar, župnik na Rudniku.

Spominjajte se pri vseh prireditvah, pri vseh vseh veselih in žalostnih dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. MERŠOL
LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavic, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač

Ljubljana

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo zalogo izdelanih oblek za gospode, dečke in otroke.

Novosti
v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem zastoj in poštne prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro, naj zahteva z znamko

„UNION“

ker te ure so najbolj trpežne in natančne, dobe se pri

Fr. Čudnu

urarju in trgovcu v Ljubljani delničar in zaslopnik švicarskih tovarn „Union“ v Bielu in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti.
Svetovnoznano najfinejše blago po najnižjih cenah.

Agitirajte za naše glasilo
„Naša Moč“!

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)
LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštena in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ **Mr. Ph. BOHINCA**

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste
priporoča sledeča zdravila:

Balzam proti želođenim bolečinam, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Kapljice za želodec, izvorno, krepilno in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kapljice zoper želođeni krč, steklenica 40 vin., 6 steklenic 2 kroni 50 vin.
Kapljice proti zobobolu, steklenica 20 vin.
„Stadin“ za otroke.
Obliž za kurja očesa, bradavice in trdo kožo, mala skatljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, skatljica 3 vin.
Pospalni prašek proti ognjivanju otrok in proti p teniu
nog, skatljica 50 vin., 6 skatljic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oces, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odvajalno, krepilno in slast pospešujoče sredstvo, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2 kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železnate kroglice, proti bleđici (Bleichsucht) mala skatljica 70 vin., velika 1 kr. no 60 vin.

Dežnike in solnčnike

domačega izdelka

najboljše kakovosti, priporoča po najnižji ceni slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred Škofijo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in cenó.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da sem odprl na **Tržaški cesti št. 1**

„pri Kerčonu“ filialo

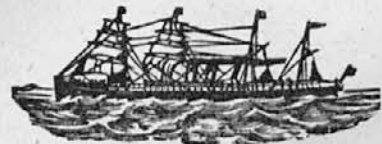
moje trgovine z železnino, hišnega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem **Štefan Nagy**

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

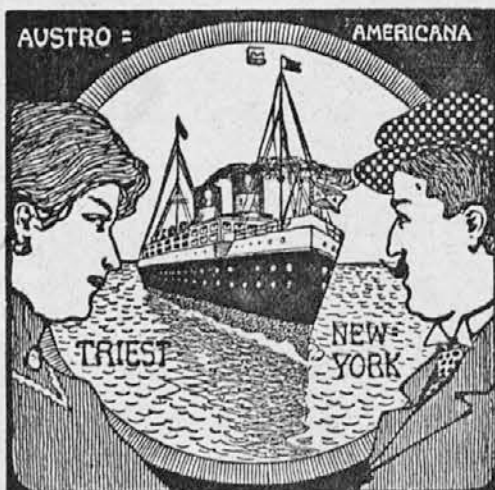
HAVRE NEW-YORK

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linjo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARDA

oblastveno potrjena potovalna p sarna v Ljubljani Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKE POSOJILNICE“ nasproti gostilne pri „FIGOVCU“.

Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na **Simona Kmetelca** v Ljubljani Kolodvorske ulice 26. Vsakovrstna Pojasnila daje se brezplačno.

IVAN JAK IN SIN
v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih
voznih koles in šivalnih strojev

■ ■ za rodbino in obrt. ■ ■

